

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณจักรกฤษณ์ คุณชฎาพร เจนเจษฎา
๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ บ้านคุณจักรกฤษณ์ คุณชฎาพร เจนเจษฎา ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันพุธ ที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวน
เขตต์ ประธานมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญจากคุณจักรกฤษณ์
คุณชฎาพร เจนเจษฎา เพื่อไปสนทนาธรรม ณ บ้านพักในซอยประดิพัทธ์ ๑๕ สะพาน
ควาย กรุงเทพมหานคร

คุณจักรกฤษณ์ และคุณชฎาพร (คุณแอ๋ว) เป็นคู่สามีภรรยา ที่ได้ศึกษาธรรมกับท่านอาจารย์มานานหลายปีแล้ว ท่านได้กรุณาเล่าให้ฟังว่า ก่อนหน้าที่จะได้พบกับท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ท่านเป็นผู้หนึ่งที่เคยปฏิบัติด้วยการนั่งสมาธิ ตามแนวทางของวัดชื่อดังแห่งหนึ่ง ทางฝั่งธนบุรีมาตั้งแต่ยังเด็ก ด้วยทั้งคุณพ่อและคุณแม่ของท่าน เป็นผู้ที่ไม่ค่อยสนใจในพระพุทธศาสนา มาก เมื่อท่านได้มาศึกษาพระธรรมกับท่านอาจารย์จนพอเข้าใจขึ้น ท่านจึงอยากถือกุศลคุณพ่อและคุณแม่ของท่าน

ท่าน ให้ได้สนทนาธรรมกับท่านอาจารย์ จึงกราบขอความเมตตาเรียนเชิญท่านอาจารย์ มาสนทนาธรรมที่บ้าน

เมื่อได้เล่ามาถึงตอนนี้ ข้าพเจ้าก็นึกขึ้นได้ว่า ลืมไปที่จะได้เรียนถามท่านเรื่องหนึ่ง เพื่อนำมาเล่าสู่กันฟัง คือ เรื่องที่ท่านได้พบกับพระธรรมโดยเหตุประการใด เพราะข้าพเจ้าได้ฟังว่า แต่ละท่านมีหนทางที่แตกต่างกันและเหมือน ๆ กันหลากหลาย เมื่อได้ทราบหนทางที่แต่ละท่านได้เล่าให้ฟัง ก็รู้สึกว่าจะเกิดปิติชื่นชม อนุโมทนากัน

สำหรับคุณจักรกฤษณ์ ความจริงต้องเรียกท่านว่า ท่านจักรกฤษณ์ โดยธรรมเนียมนิยม ด้วยว่าท่านเป็นผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ รัชดาฯ แต่ขออนุญาตเรียกคุณจักรกฤษณ์ เพราะรู้สึกว่าจะไม่ทำให้ท่านเห็นกันจนเกินไป อย่างที่พี่แดง (kanchana.c) เคยบอกว่า น้องวันชัย เวลาเขียนกระทู้ใช้คำว่าข้าพเจ้าดูจะห่างเหินไปหน่อย น่าจะ

ใช้คำว่าผม (หรือกระผม?) แต่ก็ด้วยรู้สึกว่าจะใช้คำว่าข้าพเจ้าแล้วรู้สึกดียังไงชอบกล จึงขอใช้ไปก่อนนะครับพี่แดงครับ เมื่อเวลาเปลี่ยนไป อาจจะเปลี่ยนใจตามที่พี่แดงเมตตาบอก ทุกอย่างเป็นอนัตตา ความยึดมั่นสำคัญหมาย ก็เป็นธรรม เป็นอนัตตา วันนี้ยึดอย่างนี้ พรุ่งนี้ก็อาจเปลี่ยนไปเป็นอย่างอื่น ตามเหตุตามปัจจัย แต่ว่า พระธรรม ที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และทรงแสดง เป็นสัจจะ ความจริง ที่เป็นจริงอย่างไร ก็เป็นจริงอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลงไปด้วยกาลเวลา หรือเหตุปัจจัยใด ๆ ทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าจำได้ถึงวันแรกที่ได้พบคุณจักรกฤษณ์ คุณแฉ่ว และครอบครัว ครั้งที่ท่านอาจารย์ได้รับเชิญจากคุณหมอวิภากร พงศ์วรานนท์ ไปพักผ่อนและสนทนาธรรมที่วังน้ำเขียวเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ระหว่างทางไปที่พัก ที่โกลด์เมทเท่น วังน้ำเขียวรีสอร์ท คณะของท่านอาจารย์ได้แวะพักที่ร้านกาแฟดอยช้าง และเมื่อจะออกจากร้าน มีผู้มากราบเรียนท่านอาจารย์ว่าคุณจักรกฤษณ์และครอบครัวก็มาแวะที่นี่ และจะมาร่วมฟังการสนทนาธรรมด้วย ข้าพเจ้ายังจำได้ถึงความรู้สึกอันอบอุ่นใน

ลักษณะนี้ ที่เกิดขึ้นกับข้าพเจ้าเมื่อครั้งที่เดินทางไปอินเดียครั้งแรก ในตอนเช้าที่พุทธคยา ที่ลอบบี้ของโรงแรมที่พัก มีสุภาพสตรีท่านหนึ่งกล่าวด้วยน้ำเสียงดีใจว่า คุณวันชัยก็มาด้วยนี่ อยู่ไหน? เมื่อข้าพเจ้าแนะนำตัว ก็ได้ทราบว่า ท่านผู้ใหญ่ใจดีที่ตามถึงข้าพเจ้า ด้วยความ ข้าพเจ้าขออนุญาตใช้คำว่า ลิงโลด เปรียบเหมือนบุคคลที่เคยรู้จักมักคุ้นกันมาก่อน ที่ไม่ได้เจอกันมานานแสนนาน เมื่อได้ทราบว่าจะได้พบกัน ก็รู้สึกลิงโลดใจ ดีใจ คือพี่แดง พลอากาศตรีหญิง กาญจนา เชื้อทอง หรือที่ท่านใช้ชื่อในเว็บไซต์ว่า kanchana.c ท่านผู้เขียนเล่าเรื่องอินเดียและเรื่องเกร็ดธรรมะต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าชื่นชอบ และติดตามอ่านมาหลายปีแล้วนั่นเอง

ข้าพเจ้าชอบสำนวนที่พี่แดงเขียน ท่านใช้คำธรรมดา ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้ที่ตรง และจริงใจเป็นอย่างยิ่ง ความรู้สึกอบอุ่นใจในการต้อนรับของพี่ ๆ เพื่อน ๆ สหายธรรม ไม่ตรีที่ข้าพเจ้าเคยได้รับนั้น คราวนี้ก็เช่นกัน ข้าพเจ้าได้ยิ้มน้ำเสียงของพี่ ๆ สหายธรรม แสดงความตื่นเต้นดีใจที่ทราบว่าคุณจักรกฤษณ์ขับรถมาเองพร้อมครอบครัว เพื่อมาร่วมฟังการสนทนาธรรม

สำหรับข้าพเจ้า รู้จักคุณจักรกฤษณ์ เพียงเป็นผู้ที่ได้ติดตามอ่านกระทู้ที่ข้าพเจ้าทำ และได้เข้ามาเขียนอนุโมทนา ให้กำลังใจข้าพเจ้าอย่างสม่ำเสมอ ตลอดมา แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงของการเป็นผู้ศึกษาธรรมของท่าน ในความมีไมตรีของท่าน แสดงให้เห็นว่า ท่านเข้ามาศึกษาพระธรรมและได้รับประโยชน์จากเว็บไซต์นี้บ่อยๆ ถ้อยคำที่ท่านเขียนแสดงให้เห็นถึงความอ่อนน้อม เมื่อได้พบตัวจริง ท่านก็เป็นอย่างนั้น

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ โกลด์เมาท์เทน วินด์เชียร์รีสอร์ท
๑๒ - ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔

ข้าพเจ้าไม่มีคำอธิบายอื่น

เพียงขอยกคำของท่านอาจารย์ที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกแท้จริงของพี่ ๆ เพื่อน ๆ สหายธรรมทุก ๆ ท่าน ที่มีต่อท่านผู้ใหม่ที่พบหนทาง ไม่มีอื่นใดแอบแฝงในใจ นอกจากความปีติยินดี และความจริงใจไมตรีที่มีซึ่งท่านอาจารย์ได้เคยกล่าวไว้อย่างน่าประทับใจ ซาบซึ้งใจอย่างยิ่ง ว่า...

"...การที่เกิดมาพบกันในแต่ละชาติ โดยสถานต่าง ๆ ในสังสารวัฏฏ์ การพบกัน
ในชาติซึ่งได้เกื้อกูลเป็นมิตรกันในพระธรรม หรือว่ามีส่วนร่วมกันเผยแผ่พระธรรม ชาติ
นั้นต้องเป็นชาติที่ประเสริฐที่สุดในสังสารวัฏฏ์..."

สำหรับการสนทนาธรรมในวันนี้ ท่านเจ้าของบ้านได้กราบเรียนท่านอาจารย์อยู่
สนทนาธรรมตลอดวันทั้งเช้าและบ่าย คือ ตั้งแต่เวลาราว ๑๐ โมงเช้าถึงบ่ายสามโมง
และได้จัดอาหารกลางวันไว้ต้อนรับอย่างมากมายหลายชนิด ล้วนแล้วแต่เป็นอาหาร
จากร้านชื่อดังในกรุงเทพฯ ทั้งสิ้น อาหารอร่อย ๆ ของหลาย ๆ ร้าน รวมอยู่ในมือ
กลางวันของที่นี่ ในวันนั้น เปรียบเหมือนผู้มีฤทธิ์เสกได้ในพริบตาทีเดียว

" สัตว์โลก เป็นที่ดูผลของบุญและบาป "

ผลของกุศลกรรม ที่บุคคลได้เคยกระทำไว้ในสังสารวัฏฏ์ ย่อมแสดงให้เห็นได้ในโลก ขณะที่ได้ดี ได้ยินดี ได้กลั่นดี ได้ลืมนรดี ได้กระทบสัมผัสดี ขณะนั้น เป็นกุศลวิบาก เป็นผลของบุญ ที่บุคคลได้เคยกระทำบุญไว้แต่ปางก่อน ฉนั้นใด ขณะที่ ได้เห็นไม่ดี ได้ยินไม่ดี ได้ลืมนรที่ไม่ดี ได้กระทบสัมผัสที่ไม่ดี ขณะนั้น ก็ย่อมทราบได้ว่า เป็นผลของอกุศลกรรม ที่บุคคลนั้นได้เคยกระทำไว้ นั่นเอง

เมื่อบุคคลเริ่มเข้าใจในความจริงนี้ ย่อมเป็นผู้ที่มั่นคงขึ้น ในกรรมและผลของกรรม ความมั่นคงขึ้นในความเข้าใจดังกล่าว ย่อมเป็นปัจจัยให้บุคคลเป็นผู้ที่ไม่หวั่นไหว ไม่เดือดร้อนใจ ตามกำลังของความเข้าใจ เมื่อได้รับผลของอกุศลกรรมที่ตนเคยทำไว้ และเป็นผู้ที่ไม่หลงไหล เพลิดเพลินไป ด้วยความติดข้องต้องการ เมื่อได้รับผลของกุศลกรรม ที่ได้เคยกระทำไว้ ทั้งนี้ ด้วยความเข้าใจขึ้นว่า เป็นแต่ธรรม ที่เกิดขึ้นตามเหตุตามปัจจัย อันบุคคลได้เคยกระทำเหตุไว้ดีแล้วนั่นเอง มั่นคงขึ้นและรู้ว่า เมื่อจะได้พบเห็นสิ่งใด ดีเลิศเท่าใด เดียวก็จะได้เห็นเอง พบเอง และจะรู้ได้เองว่า ไม่เป็นไปตามที่อยาก ที่

ติดข้อง แต่เป็นไปตามกรรม คือ กุศลกรรม และ อกุศลกรรม อันได้เคยกระทำไว้ในอดีต
อนันตชาติ นั่นเอง

เมื่อเป็นผู้ที่มีความเข้าใจมากขึ้น มันคงขึ้น ย่อมโน้มไปในความดีทุกประการ
ทุกเมื่อ สมดังคำที่ท่านอาจารย์ได้มอบไว้แก่ทุก ๆ คน ซึ่งเป็นคำที่ลึกซึ้งอย่างยิ่งว่า "ทำดี
และ ศึกษาพระธรรม" ฟังดูเหมือนง่าย แต่หากปราศจากความเข้าใจธรรมะ ก็ยังเป็นเรา
ที่ทำ ที่ศึกษา ที่เข้าใจ ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว "ไม่มีเรา" มีแต่ธรรมที่เกิดขึ้น เป็นไปในทุก ๆ ขณะ
แม้ขณะนี้!! เดียวนี้!!!

นอกจากอาหารเลิศรสมากมายแล้ว คุณแฉวยังจัดเตรียมไอศกรีมทุเรียน ทาน
กับข้าวเหนียวมูลและมะม่วงน้ำดอกไม้อร่อยมากครับ อร่อยจริง ๆ ไม่หวานเกินไป ไม่
เพียงเท่านั้น ยังมีเค้กอร่อย ๆ อีกถึงสามชนิด ที่อร่อยที่สุดเห็นจะเป็นเค้กมะพร้าวที่
เชฟติณห์ (Tinn) ลูกชายคนโปรดของคุณแม่ที่เพิ่งจบจากสถาบัน เลอ กอร์ดอง เบลอ
ดูลิต ทำให้ชิมเป็นแชนเปิล อร่อยมากครับ เป็นเค้กมะพร้าวไม่เหมือนที่เคย
รับประทาน ใช้น้ำมะพร้าวขูดฝอยแต่งหน้า ให้รสและกลิ่นมะพร้าวจริง ๆ ที่นุ่มนวลได้รส
สัมผัสดีมากครับ

ทานอาหารและของหวานเสร็จ
น้องดรีม ลูกสาวคนเก่งของคุณพ่อคุณ
แม่ เจ้าของร้านกาแฟดอยช้างที่ Q House
สาทร ที่คุณแม่บอกว่าไม่ค่อยได้ดูแลร้าน
แถมยังจะหนีไปเรียนต่อต่างประเทศ
ปล่อยให้คุณแม่แสดงฝีมือทำเค้กส่งร้าน
คนเดียว วันนี้น้องดรีมใจดีมาก คอยชง
กาแฟอร่อย ๆ ให้คุณอา คุณป้า คุณน้า
คุณลุง ได้ลิ้มรส ที่ดีใจที่สุด ที่เก็บไว้ยัง
ไม่ได้บอกใคร คือ น้องดรีมเรียกข้าพเจ้าว่า
พี่ ครับ ดีใจมาก แสดงว่า วิตามินที่พี่หมอ
ทวีปแนะนำให้รับประทานทุกวันได้ผลดี

จริง ๆ ยิ่งถ้าได้รับประทานควบคู่ไปกับ ธรรมชาติ ก็ยิ่งได้ผลดีเกินคาด อย่างที่พี่หมอ
พูดยืนยัน ช้าแล้วช้าอีก ในช่วงท้ายของการสนทนาธรรมตอนบ่าย

หลังจากที่ได้เล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ให้ความรู้สึกที่ดี ได้รับรสอาหารที่ดี ที่เลิศ ซึ่งข้าพเจ้าเคยคิดบ่อย ๆ ว่า ขนาดผลของกุศลกรรม ที่แสดงให้เห็นในโลกมนุษย์ ยังวิจิตรบรรจงถึงเพียงนี้ จะปวยกล่าวไปไปถึงความวิจิตร ตระการตา เลิศหรือล้นการ สักเพียงใดในสวรรค์ เข้าใจว่าเทียบกันไม่ได้เลย ในผลของกุศลกรรมอันวิจิตร ที่บุคคลพึงได้รับ แต่ไม่ลืมว่า ทั้งหลายทั้งปวง ก็ต้องกลับมาสู่ความเป็นอย่างนี้ แล้ว ๆ เล่า ๆ ไม่มีสิ่งใด ที่เที่ยง ที่ยั่งยืนเลย ทุกขณะเกิดแล้วดับ หมดไป ไม่กลับมาอีกเลย ประโยชน์อะไร? ที่ยังคงความเหนียวแน่น ในความเป็นเรา ของเรา เมื่อเริ่มเข้าใจความจริง ย่อมรู้ว่า ความจริงที่ยังไม่ได้ประจักษ์นั้น อีกแสนไกล ไม่ต้องคิด ไม่ต้องหวังเลย ขอเพียงได้มีโอกาสฟังและเข้าใจธรรมขึ้น ทีละเล็กทีละน้อย บ่อย ๆ เนือง ๆ ในทุก ๆ ชาติ เพียงเท่านั้น ไม่ว่าจะในโลกมนุษย์ หรือแม้ในสวรรค์ เพียงเท่านั้น เท่านั้น จริง ๆ ครับ

อันดับต่อไป ขออนุญาตนำความการสนทนาในวันนั้นมาฝากทุก ๆ ท่านเพื่อได้พิจารณาเช่นเคย เป็นโอกาสอันเลิศที่สุด ครั้งหนึ่งในชีวิต ท่ามกลางกัลยาณมิตรที่ได้มีโอกาสเจริญกุศล ฟังพระธรรม อรรถมปัญญา ร่วมกัน รสใด ๆ ก็ไม่ประเสริฐ เท่ารสของพระธรรม เป็น ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ยอดเยี่ยมจริง ๆ ครับ

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ สพฺพํ รตํ ธมฺมรโส ชินาติ
สพฺพํ รตํ ธมฺมรตํ ชินาติ ตถฺนหฺกฺขโย สพฺพพุทฺธํ ชินาติ
"ธรรมทาน ย่อมชนะทานทั้งปวง รสแห่งธรรม ย่อมชนะรสทั้งปวง
ความยินดีในธรรม ย่อมชนะความยินดีทั้งปวง
ความสิ้นไปแห่งตัณหา ย่อมชนะทุกข์ทั้งปวง"

พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๔ หน้าที่ ๓๒๕

คุณจักรกฤษณ์ :

กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่เมตตามาให้ความรู้ทาง
ธรรมะกับทางกรรมและคณะฯ นะครับ ก็เนื่องจากว่า
ทางผมแล้วก็สหายธรรมหลายท่าน โดยเฉพาะคุณพ่อ
คุณแม่สนใจที่จะศึกษาธรรมะ แต่ว่า ก็ยังรู้กว้าง ๆ อยู่ ถ้า

เกิดได้สนทนาธรรม และได้รับคำชี้แนะจากท่านอาจารย์ ก็จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น ก็เลยกราบเรียนเชิญท่านอาจารย์แล้วก็กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ที่เมตตา มาในวันนี้

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ ดิฉันก็ยินดีมาก ที่มีโอกาสได้สนทนาธรรม ก่อนอื่น ดิฉันคิดว่า "ธรรมะ เป็นเรื่อง ตรง" แล้วก็ "เป็นเรื่องจริง" สำหรับคนที่ สนใจที่จะเข้าใจจริง ๆ สนใจความจริง และ เป็นคนที่ "ตรง" มีประโยชน์มาก เพราะเหตุว่า ไม่อย่างนั้น แล้ว เราไม่สามารถที่จะเข้าใจสิ่งที่ลึกซึ้ง เพราะเหตุว่า เป็นการตรัสรู้ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะ ฉะนั้น "แต่ละคำ" เพื่อ "เข้าใจ" "เห็น" ไม่ได้เลย สักคำ เดียวก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นแล้ว เราประมาทว่าเรา

สามารถที่จะเข้าใจคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยไม่ต้องศึกษา โดยไม่ต้องฟัง เหมือนง่าย แต่ความจริงขณะนั้น ถ้าจะกล่าวอีกอย่างหนึ่ง เหมือนเป็นการลบหลู่พระรัตนตรัย

...เพราะเหตุว่า พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นบุคคลอื่นใด ทั้งสิ้น ทั้งจักรวาล พระปัญญาที่ได้ทรงตรัสรู้ความจริง ไม่มีใครสามารถที่จะเทียมเท่าได้ จึงมีพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงครั้งละหนึ่งพระองค์ จะมีหลายพระองค์ อย่างพระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่ได้เลย เพราะว่าปัญญา ไม่มีใครเสมอเหมือน ถ้าเสมอกัน ก็ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เพราะ ไม่มีใครสามารถที่จะมีปัญญาเสมอพระองค์ได้เลย จึงเป็นเฉพาะครั้งละ ๑ พระองค์ กาลหรือสมัยหนึ่ง ก็พระองค์เดียว...

...เพราะฉะนั้น กาลเวลาผ่านไป คนที่ไม่รู้จักพระสัมมา
สัมพุทธเจ้า เข้าใจว่า พระธรรมง่าย หรือ พระพุทธเจ้า
ตรัสรู้ ที่เราเคยได้ยิน ได้ฟัง แค่นั้นเอง ใช่ไหม? แต่ความ
จริง ถ้าไม่ประมาท และ ศึกษา "เริ่ม" ที่จะ "เข้าใจพระ
พุทธเจ้า" จริง ๆ เพราะเหตุว่า ส่วนใหญ่ พอได้ยินคำว่า
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนก็ยกมือไหว้ ท่วมหัว สูงสุดเลย
แต่ว่า...เข้าใจอะไร?

...เพราะฉะนั้น พระองค์ไม่ได้ตรัสรู้ เพื่อให้เราไหว้ท่วมหัว หรือว่า เทิดทูนไว้สูงสุด โดยที่ไม่เข้าใจพระองค์ว่า แท้ที่จริงแล้ว ที่เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะปัญญา ถ้าไม่มีปัญญา ที่สามารถจะรู้สิ่งที่คนอื่นไม่สามารถจะรู้ได้ด้วยตัวเอง ก็ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะฉะนั้น พอคิดถึงคำนี้ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงดับกิเลส ไม่ใช่ไม่รู้อะไร แล้วก็จับไว้ง่าย ๆ ไม่ต้องโกธ ไม่ต้องหลง อย่างนั้น ใครก็พูดได้ แต่ว่า เป็นจริงอย่างนี้ไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ ชาวพุทธส่วนใหญ่ ก็จะคิดว่า เขารู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว แต่ว่าถ้าไม่มีการศึกษาธรรมะ ไม่มีทางเลย...

...แม้แต่จะได้ยินคำว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้ ก็ไม่รู้ว่าจะอะไร? ตามหนังสือก็บอกว่า ตรัสรู้ อริยสัจธรรม ก็พูดกันไปได้ ท่องได้ ชื่อ "อริยสัจธรรม" แต่ "เข้าใจจริง ๆ" หรือเปล่า?...

...เพราะฉะนั้น คนที่ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็
เป็นสาวก คือ ผู้ฟัง ต้องเป็นผู้ที่ตระหนักดี ถึง "ความไม่รู้
ของตนเอง" แล้วก็รู้ว่า "หนทางเดียวจริงๆ " คือ พระธรรม
ที่ทรงแสดงไว้ดีแล้ว สาวกขาโต ตรัสรู้และทรงแสดงไว้ดี
แล้ว เพื่อบุญของเรา ไม่ใช่ให้เราไปคิดเอง แล้วก็คิดว่า
พระองค์ตรัสอย่างนี้ หมายความว่าอย่างนั้น แต่ต้องเป็น
ผู้ที่รู้ว่า ทุกคำ เรายังไม่ได้เข้าใจเลย หรือใครจะเข้าใจ?

เป็นไปไม่ได้เลย แม้แต่คำเดียว คือ คำว่า "ธรรมะ" เพราะ
ฉะนั้น แต่ละคำ ถ้าไม่ประมาทจริง ๆ จะได้ประโยชน์มาก
แล้วก็จะเป็นผู้ที่ตรงต่อธรรมะ และเป็นผู้ที่ บุญที่ได้ทำไว้
แต่ปางก่อน ทำให้สามารถที่จะถึงความละเอียด ของสิ่งที่
ทรงตรัสรู้ และทรงอนุเคราะห์ ไม่ใช่เพียงแค่วันเดียว สอง
วัน ๔๕ พรรษา ตั้งแต่เมื่อได้ตรัสรู้แล้วไม่นานก็ทรงแสดง
ธรรมะ และใกล้ที่จะปรินิพพานก็ทรงแสดงธรรมะ ทุก
โอกาส ที่มีโอกาสที่จะมี พระมหากษัตริย์ที่จะให้คนอื่นได้
เข้าใจสิ่งที่เข้าใจยาก พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
บำเพ็ญ และทรงกระทำ...

...เพราะฉะนั้น เราประมาทไม่ได้เลย สักคำเดียว ถ้าเป็น
 ผู้ที่เคารพจริง ๆ ในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังแล้ว
 ประโยชน์ คือ ไตรตรอง แล้วก็เข้าใจว่า สิ่งที่เราได้ฟัง คือ
 อะไร เป็นความจริง มากน้อย แค่นั้น? เพราะฉะนั้น ต้อง
 เป็นผู้ที่ละเอียดมาก ถึงจะเข้าใจสิ่งที่พระพุทธรเจ้าทรง
 ตรัสรู้ ตั้งแต่ "คำแรก" คือ คำว่า "ธรรมะ" เข้าใจกันทุกคน
 หรือยัง? ธรรมะ คือ อะไร? เพราะว่า สนทนาธรรม ศึกษา
 ธรรม ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม แล้ว "ธรรม" คือ อะไร? นี่คือผู้
 ที่ไม่ละเอียด แต่ว่า ตามความเป็นจริงแล้ว พระผู้มีพระ
 ภาควอร์หันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญพระบารมี
 เพื่อให้คนอื่น เกิดปัญญา เพราะว่า เป็นสิ่งที่ให้กันไม่ได้
 เลย เงินทองให้กันได้ แต่ว่า "ปัญญา" เอาไปให้ใคร ไม่มี
 ทางที่จะเป็นไปได้อยู่ ผู้นั้นต้องรู้ว่า ปัญญา คือ อะไร?

เพราะฉะนั้น ทุกคำของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เริ่ม
 จาก คือ อะไร? เพื่ออะไร? ให้ "เข้าใจ" จริง ๆ ไม่ใช่เพียง
 แค่ ฟัง รับรู้ เชื่อ นั่นไม่ใช่จุดประสงค์ ของการที่จะให้คน

อื่น ได้รู้ความจริง เพราะความจริง ต้องเป็นผู้ที่ฟังเอง และกว่าจะมีบุญแต่ปางก่อน ที่จะทำให้ได้ยินได้ฟัง "คำ" ที่เข้าใจได้ยาก รู้ได้ยาก ถ้าเป็นคนที่ไม่เคยฟังมาก่อนเลย ไม่เคยเห็นประโยชน์ ผู้นั้นก็จะไม่ฟัง...

...เพราะเหตุว่า รายการธรรมะ (ที่ทางมูลนิธิเผยแพร่ทางวิทยุและโทรทัศน์...ผู้เขียน) มีมาก เปิดแล้ว ได้ยินแล้ว ก็ยังไม่สนใจจนจบ ตั้งแต่ต้นจนจบ ก็ยังไม่ฟังเลยสักคำ ก็ได้ นี่ก็เป็นสิ่งซึ่ง แสดงความเป็นอนัตตา ไม่ใช่ใครไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร เพราะแม้แต่คำว่า อนัตตา ไม่ใช่ภาษาไทย มาจากคำว่า อตฺตา สิ่งหนึ่งสิ่งใด ไม่ใช่สิ่งหนึ่ง สิ่งใด ก็คือ อนัตตา

เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราเคยเห็น ว่าเป็นนั่นเป็นนี่ ทั้งหมด ถ้าเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นอย่างเรา เหมือนเรา ไม่ต้องเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่สิ่งที่เราเห็น ต้องไม่ใช่สิ่งที่พระองค์ทรงตรัสรู้และรู้ความจริง ละเอียดยับ ตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด ไม่มีอะไรที่จะไม่ตรัสรู้ และทรงแสดง ทรงแสดงตามที่ได้ทรงตรัสรู้ ซึ่งรู้ว่า คนอื่นไม่มีทางที่จะเข้าใจได้เลย...

...ด้วยเหตุนี้ พระปัจฉิมวาจา ก่อนที่จะปรินิพพาน "ยัง
ความไม่ประมาท ให้ถึงพร้อม" "สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความ
เกิดขึ้น เป็นธรรมดา สิ่งนั้น มีความดับไป เป็นธรรมดา"
ฟังแล้ว ไตร่ตรอง ฟังแล้ว คิด เพื่อเข้าใจ เมื่อจริงแล้ว
ประโยชน์มหาศาล สิ่งหนึ่งสิ่งใดมีความเกิดขึ้น เดียวนี้
สิ่งต่างๆ ที่กำลังปรากฏ ต้องเกิด สิ่งนั้นมีความดับเลย
แสดงว่า ปัญญาของเรา จะไปคิดเองว่า ทำอย่างนั้น
อย่างนี้ ฟังอย่างนั้น อย่างนี้ ไม่ต้องอย่างนั้น อย่างนี้ ก็
ได้รู้ความจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้ เป็นไป
ไม่ได้เลย

เพราะฉะนั้น การเคารพอย่างยิ่ง ก็คือ "ไม่เฝิน" แต่ละคำ
สามารถที่จะเข้าใจได้จริง ๆ และ ตรงด้วย และ ถูกด้วย
ไม่ผิดเลย เพราะว่า เดียวนี้ สามารถพิสูจน์ได้ ทุกขณะ
ก่อนอื่น ไม่ทราบว่าคุณคนมันใจหรือยังว่า ธรรมะ คือสิ่งที่
มีจริง แค่นี้คะ มันใจแล้วนะคะ สนทนากันดีไหม?...

คุณพรต : ขออนุญาตเรียนถามนะครับ คราวที่แล้วไปที่สวนเบญจสิริ ยังมีคำถามที่ค้างใจอยู่ ขออนุญาตเรียนถามอาจารย์ว่า ตอนทีนอนแล้วฝัน ฝันว่าไปโน่น ไปนี่ ไปต่าง ๆ นานา จิตไปไหนครับ? จิตไปจริง ๆ ไหม? หรือว่า เป็นแค่เพียงความนึกคิด เท่านั้น แล้วนึกคิด ถ้านึกคิดไม่ดี ฝันในสิ่งไม่ดี เป็นมโนกรรมไหม?

ท่านอาจารย์ : ทั้งหมด เพราะไม่รู้จักจิต เป็นปัญหาเยอะเลย เดี่ยวนี้ มีจิตไหม?

คุณพรต : มีครับ

ท่านอาจารย์ : จิตอะไร?

คุณพรต: ก็จิตกับเจตสิก ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ที่ได้ยิน ที่ได้เห็น

ท่านอาจารย์ : อันนี้ "ชื่อ" อันนี้ชื่อ แต่...เดี๋ยวนี้!! มีจิตไหม? จิต จริง ๆ มีไหม? นั่นเป็นชื่อ จิต เจตสิก แล้ว เดี่ยวนี้ มีจิต จริง ๆ หรือเปล่า?

คุณพรต : มีครับ

ท่านอาจารย์ : ขณะไหน? เมื่อไหร่? ที่เป็นจิต ที่ว่าเป็นจิตจริง ๆ เมื่อไหร่คะ?

- คุณพรต : ก็น่าจะตลอดเวลา กระทบครับ?
- ท่านอาจารย์ : เอาแต่ละหนึ่งก็ได้ค่ะ เอาแต่ละหนึ่ง เดียวนี้ ที่ละหนึ่ง เพราะจิตมีเยอะ
- คุณพรต : เห็นอยู่ครับ ได้ยินอยู่ครับ
- ท่านอาจารย์ : "เห็น" เป็นจิต เพราะอะไร?
- คุณพรต : เพราะเป็นความจริงครับ เพราะว่า....
- ท่านอาจารย์ : ทำไมใช้คำว่าจิต
- คุณพรต : เป็นตัวรู้ ครับ

- ท่านอาจารย์ : ค่ะ เพราะฉะนั้น ต้องมีธาตุ หรือ ธรรมะ อย่างหนึ่ง เราไม่พูดถึงอะไรเลยทั้งสิ้น กำลังพูดถึงธรรมะ ที่พระพุทธรูปเจ้าทรงแสดง ถ้าพูดถึงสิ่งที่มีจริง เดียวนี้ "เห็น" มีจริงไหม?

- คุณพรต : มีจริงครับ
- ท่านอาจารย์ : จะเรียก "เห็น" ว่าจะไรดี? หรือ ไม่ต้องเรียกก็ได้?
- คุณพรต : เรียกอะไรก็ได้ ครับ
- ท่านอาจารย์ : ค่ะ แล้วทำไมถึงต้องเรียกอะไรก็ได้ ไม่เรียกก็ได้?
- คุณพรต : เพราะมันมีจริง ครับ
- ท่านอาจารย์ : เพราะมีจริง ๆ แต่ว่า ถึงแม้ว่าจะมีจริง ก็ยังไม่ได้รู้ว่า
ขณะนี้ ที่เห็นจริง มีอะไรอีก ที่จริง ในขณะนี้เห็น
ได้ยิน ครับ
- ท่านอาจารย์ : ไม่ใช่ในขณะที่ได้ยิน ในขณะนี้เห็น นอกจากที่ว่าจิตเห็น
ใช่ไหม? แล้วอะไรอีกที่จริง ในขณะนี้เห็น?
- คุณพรต : ประตู่ ครับ
- ท่านอาจารย์ : ยังเลยคะ นี่คะ เราเริ่มจะ "คิดเอง" คิดเอง นะคะ
- คุณพรต : ครับ

ท่านอาจารย์ :

แต่ตามความเป็นจริงแล้ว คือว่า เราไม่รู้จักจิตพอ จึงได้
เกิดความสงสัยมากมายว่า แล้วจิตไปไหน? ขณะนั้น
ขณะนี้ ไช้ไหม?

คุณพรต :

ครับ

ท่านอาจารย์ :

ซึ่งความจริง จิต เกิดเมื่อมีเหตุปัจจัย ถ้าไม่มีเหตุ ปัจจัย ก็
ไม่เกิด หรือ เกิดไม่ได้ อันนี้ พอจะเห็นด้วยไหม?

คุณพรต :

ครับ

ท่านอาจารย์ :

อย่างจิตเห็น ถ้าไม่มีจักขุปสาทรูป ที่สามารถกระทบ สิ่ง
กำลังปรากฏให้เห็น จิตเห็น ก็เกิดไม่ได้ แล้วต้องเป็นไป
ตามกรรมด้วยว่า ถ้าเป็นสิ่งที่น่าพอใจ ก็เป็นผลของกุศล
จิตนั้น ก็เป็น กุศลวิบาก เพราะฉะนั้น นอกจาก "จิต"
ในขณะที่ "เห็น" มีอะไรอีก? ธรรมะ ทั้ง ๆ ที่มีอยู่ทุกวัน ก็
ไม่รู้ ถ้าไม่ได้ฟัง แล้วก็ ธรรมดามากเลย พอรู้แล้ว ฟังแล้ว
...อ้อ... ไช้ไหม? แต่ว่า ก่อนนั้น ยังไง ๆ คิดเองไม่ออก แน่
เลย

เพราะฉะนั้น ถึงได้ถามว่า แล้วจิตไปไหน? อะไรอย่างนี้
เพราะฉะนั้น ในขณะที่กำลังเห็น นอกจากจิตแล้ว มีอะไร
อีกคะ? พูดชื่อ ทั้งนั้นเลย ค่ะ ดุสิตะ? เห็นไหม? นึกไม่
ออก หรือว่า ยัง ยังไงคะ?

คุณพรต :

ตัวช่วยได้ไหมครับ? (หัวเราะ)

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ (หัวเราะ ทุกคนหัวเราะ) มีจิตเห็น ต้องมี สิ่งที่ถูกเห็น
นี่ค่ะ ธรรมดามากเลย ใช่ไหม? มีจิต "ได้ยิน" ก็ต้องมี
"เสียง" ที่จิต กำลังได้ยิน ไม่ใช่เสียงอื่นด้วย เฉพาะเสียง
นั้น ที่ปรากฏ เพราะจิตเกิดขึ้นได้ยินเสียงนั้น เสียงนั้นจึง
ปรากฏได้ จิตเกิดขึ้น อาศัยเหตุปัจจัย พอได้ยิน แล้วดับ
เลย ไม่ได้ไปไหนเลย

คุณพรต :

ครับ

ท่านอาจารย์ :

ทุกขณะค่ะ เกิดขึ้นแล้วก็ดับ เกิดขึ้นแล้วก็ดับ เกิด
ตรงไหน ดับตรงนั้น รู้สิ่งใด รู้สิ่งนั้น แล้วก็ดับไป ไม่เหลือ
เลย สั้นมาก เร็วมาก สุดท้ายประมาณได้ จึงได้ "หลง" ให้
เห็นเหมือนกับว่า มีสิ่งที่เที่ยง เป็นเรา เข้าใจว่า สิ่งนั้น
เป็นเรา คิดถึงสิ่งที่ดับแล้ว ใช่ไหม? เพราะทุกขณะ เกิด
แล้วดับ พอใจ ติดข้อง ในสิ่งที่ดับแล้ว เห็นไหม? คิดว่า
"ยังอยู่" ทั้งนั้นเลย

...แต่ความจริง ไม่ฉลาดเลย จะใช้คำว่า "โง่" เดียวก็จะได้
ว่า พูดคำที่ไม่น่าพูดอีก (หัวเราะ) แต่ว่า ตามความเป็น
จริง ก็คือว่า ไม่ต้องมีใคร (ว่า) หรอก ตัวเองนั่นแหละ รู้
ใช่ไหม? อย่างนี้ ยังไม่รู้ แล้วก็ไปรู้พระธรรมได้ ก็ต้อง
อาศัยการฟังพระธรรม ถึงจะรู้ได้ เช่น ขณะนี้ "จิตเห็น" ก็

ต้องมี "สิ่งที่ถูกเห็น" จะมี "สิ่งที่ถูกเห็น" โดยที่ "จิตไม่เห็น" ได้ไหม? หรือว่า จะมี "จิตเห็น" โดยไม่มี "สิ่งที่ถูกเห็น" ได้ไหม?

คุณพรต :

ไม่ได้ครับ

ท่านอาจารย์ :

ก็ไม่ได้ เพราะ "จิต" เป็น "ธาตุรู้" จึงต้องมี "สิ่งที่ถูกจิตรู้" ในขณะนั้น เท่านั้นเอง เกิดแล้วดับ ไม่ไปไหนเลย ตอนหลับแล้วฝัน ตายหรือยังคะ?

คุณพรต :

ยังไม่ตายครับ

ท่านอาจารย์ :

ยังไม่ตายใช่ไหม? เพราะฉะนั้น จิตมีหรือเปล่า? ขณะนั้น

คุณพรต :

มีครับ

ท่านอาจารย์ :

จิตเกิดดับอยู่ ใช่ไหม?

คุณพรต :

เกิดดับอยู่ ครับ

ท่านอาจารย์ :

แต่จิตขณะที่กำลังหลับ ไม่เห็น?

คุณพรต :

ไม่เห็นครับ

ท่านอาจารย์ :

ไม่ได้ยิน?

คุณพรต :

ไม่ได้ยินครับ

ท่านอาจารย์ :

ไม่ได้กลิ่น?

คุณพรต :

ไม่ได้กลิ่นครับ

ท่านอาจารย์ : ไม่ลืมรส?
คุณพรต : ไม่ได้ลืมรสครับ
ท่านอาจารย์ : ไม่คิดนึก?
คุณพรต : ก็ความฝัน เป็นคิด เป็นไหมครับ?
ท่านอาจารย์ : ยังไม่ฝันคะ หลับสนิท ยังไม่ฝัน
คุณพรต : อ้อ หลับสนิท ครับผม
ท่านอาจารย์ : แต่ยังไม่ตาย เพราะฉะนั้น จิตเกิดขึ้น ทำกิจ ดำรงภพชาติ
ที่เราใช้คำว่า ภวังค์ แต่ละหนึ่งขณะ สั้นมาก แล้วก็ดับ
สืบท่อ จนกว่าจะถึงวาระซึ่ง รู้ หรือ คิด ซึ่งเราใช้คำว่า
"ฝัน"

ท่านอาจารย์ : บังคับฝัน ได้ไหม?
คุณพรต : ไม่ได้ครับ
ท่านอาจารย์ : คะ ไม่อยากฝัน แต่ต้องฝัน ใช่ไหม? แล้วฝันเรื่องอะไร? ก็
บังคับไม่ได้ เหมือนเดี๋ยวนี้! บังคับไม่ให้เป็นอย่างนี้ ได้
ไหม?
คุณพรต : ไม่ได้ครับ
ท่านอาจารย์ : คะ เพราะฉะนั้น "ฝัน" ก็คือ "คิด" ขณะใดก็ตาม ที่ไม่ใช่
เห็น, ไม่ใช่ได้ยิน, ไม่ใช่ได้กลิ่น, ไม่ใช่ลิ้มรส, ไม่ใช่รู้สิ่งที่
กระทบสัมผัส "คิด" หมดเลย เพราะฉะนั้น "กำลังคิด"
เดี๋ยวนี้ ต่างกับ "ฝัน" อย่างไร? เพราะเราพูดถึง "จิต"
ขณะที่ "เห็น" เป็น "จิต" ขณะ "ได้ยิน" เป็น "จิต" ขณะ "ได้"

กลืน" เป็น "จิต" ขณะ "ลิ้มรส" เป็น "จิต" ขณะ "รู้" สิ่ง
กระทบสัมผัส" เป็น "จิต" นอกจากนั้น "คิดนึก" ทั้งนั้น

...เพราะฉะนั้น ผันก็คือ คิด เพราะฉะนั้นไม่ได้เห็นจริงๆ
ไม่ได้ยินจริงๆ แต่ว่า "คิด" ขณะที่เราบอกว่า "ฝัน" กับคิด
เดี๋ยวนี้ ต่างกันอย่างไร? ธรรมะ ธรรมดามาก คิดเองก็ได้
แต่ถ้าไม่ได้ฟังธรรมะ คิดไม่ออก แล้วก็ คิดผิด ด้วย ถ้าคิด
เอง แต่ ฟังธรรมะแล้ว ก็ อย่างนี้เอง ธรรมดาอย่างนี้
เหมือนทุก ๆ วัน อย่างนี้ แต่ ไม่เคยรู้ เพราะฉะนั้น
พระพุทธเจ้าตรัสรู้ สิ่งที่มีเป็นปกติ ให้รู้ว่า ตั้งแต่เกิดมา
ไม่เคยรู้ความจริง ไม่ใช่ให้ต้อง ไปทำอะไรให้รู้ แต่ไม่รู้ สิ่ง
ที่มีแล้ว ตั้งแต่เกิด จนถึงวันนี้ !! เดี่ยวนี้ !! จนกว่า จะได้
ฟังพระธรรม...

...เพราะฉะนั้น "ฝัน" กับ "คิด" เดียวกันที่กำลังคิด" ต่างกัน
อย่างไร? เห็นไหม? ชีวิตประจำวัน แต่ถ้าไม่บอก ก็ไม่รู้
ต่างกันในฝัน ไม่มีเห็นจริง ๆ อย่างนี้เลย มีแต่คิดเรื่องที่
เคยเห็น วิจิตร พิสดารมาก ปรงแต่งให้เป็นอะไรก็ได้ ที่
ยับยั้งไม่ได้เลย ไม่มีเสียงที่ปรากฏ ในขณะที่ได้ยินอย่างนี้
แต่ฝันว่าได้ยิน เพราะ "จำ" สิ่งทั้งหมด ที่เคยผ่านมาแล้ว
แล้วยังปรงแต่งให้เป็นคิด เรื่องนั้น เรื่องนี้ พูดเรื่องนั้น
เรื่องนี้ ด้วย

เพราะฉะนั้น ความต่าง อยู่ที่ ขณะที่ฝัน ไม่มีสิ่งที่กำลัง
ปรากฏจริง ๆ เหมือนขณะที่ไม่ฝัน แต่ที่ว่าไม่ฝัน ก็เพราะ
เหตุว่า แม้ว่ามีคิด แต่ก็มีสิ่งที่คั่น คือ ปรากฏให้เห็นบ้าง
ได้ยินบ้าง แล้วก็คิด ตามเสียง ตามสิ่งที่ปรากฏทางตา จึง
กล่าวว่า ไม่ได้ฝัน แต่ความจริงแล้ว เหมือนกัน คือ คิด
แต่ว่า คิด เพราะจำ เวลาคิดทั้งหมด ไม่ใช่เห็น ไม่ใช่ได้ยิน
แต่จำ สิ่งที่เคยเห็น เคยได้ยิน...

คุณพรต :

อาจารย์ครับ แล้วถ้าฝันไปในเรื่องที่ไม่ดี เป็นอกุศล เป็นมโนกรรม ไหม? เพราะว่าเป็นความคิด

ท่านอาจารย์ :

มโนกรรม คือ อะไร?

คุณพรต :

มโนกรรม ก็คือว่า กรรม ที่เราคิดอยู่ข้างใน ครับ

ท่านอาจารย์ :

กรรม คือ อะไรก่อน

คุณพรต :

กรรม คือ เจตนาหรือการกระทำ ครับ

ท่านอาจารย์ :

เป็นจิตหรือเปล่า? เจตนา เป็นจิตหรือเปล่า?

คุณพรต :

เจตนา น่าจะเป็นเจตสิกหรือเปล่าครับ?

ท่านอาจารย์ :

เป็นเจตสิกหรือเปล่า ไม่เอานะคะ

คุณพรต :

เป็นเจตสิกครับ ไม่ได้เป็นจิต

ท่านอาจารย์ :

ไม่ใช่จิต แต่เป็นเจตสิก ซึ่งต้องเกิดด้วยกัน ใช่มั้ย?

คุณพรต :

ใช่ครับ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น เจตนา เป็นอนัตตาหรือเปล่า?

คุณพรต :

ใช่ครับ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ ความหมายของมโนกรรม มี ๒ อย่าง ถ้าเป็นแต่เพียงปัญญาทวาร หรือ ทางใจ ก็ตาม แต่ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ทั้งหมด เป็นแต่เพียงอกุศลที่เกิดขึ้น ยังไม่ได้ล่วงออกไปทางกาย วาจา เป็นมโนกรรม ทั้งหมด แต่ไม่ใช่มโนกรรม ที่เป็นกรรมบถ

...เพราะว่า ถ้าเป็นกรรมบท ไม่ใช่เพียงแต่คิดเฉย ๆ แต่จะมีการกระทำจากใจ ในขณะนั้นด้วย ก็เป็นเรื่องที่ละเอียด แต่ว่า ถ้าเรายังไม่ได้รู้จักจิตเลย เดียวนี้ แล้วเราก็ไปจำชื่อ เยอะมาก ๆ เหมือนกับเราเรียนธรรมะ แต่ไม่ใช่ไปจำชื่อไว้ พอจากโลกนี้ไป ก็ลืมหมด ชื่อต่าง ๆ แต่ถ้าเรามีความเข้าใจธรรมะ จะไม่ลืมเลย ค่อย ๆ สะสมจนกระทั่งสามารถเข้าใจธรรมะได้ ไม่ว่าภาษาไหน? อยู่ที่ไหน? เพราะฉะนั้น โดยมาก คนจะกระโดด โดยที่ยังไม่รู้ "คำตัน" คือ "ธรรมะ" หรือแม้แต่ จิต เจตสิก เข้าใจว่ารู้ แต่ความจริง "แค่ฟัง" ยังไม่รู้ถึงมีจิตเดี๋ยวนี้ ก็แค่ฟัง ลักษณะของ "ธาตุรู้" ซึ่งเป็น "จิต" ยังไม่ได้ปรากฏ !!!!...

คุณจักรกฤษณ์ :

กราบเรียนท่านอาจารย์ครับ เราสนทนากันเมื่อสักครู่ ก็มี
พูดถึงจิต ตอนนี้เป็นอะไร จิตอยู่ที่ไหน เราก็มีกระบวนการ
คิด พิจารณา บางทีก็ ตรงเห็นจริง ๆ บ้าง อย่างสิ่งที่
ปรากฏทางตา ระหว่างสนทนา ก็จะมีกระบวนการที่จะ
ออกมา ในทำนองนี้ แต่ที่นี้ สิ่งที่เรสนทนากันเพื่อที่จะ
ให้มีความเข้าใจ ยิ่ง ๆ ขึ้น แต่มันสวนกับ สิ่งที่เราได้เรียน
มาตั้งแต่ได้กว่า เราต้องมีทฤษฎี มีปฏิบัติ คือ เรียนทฤษฎี
แล้ว ต้องลงมือทำ อย่างเรียนหนังสือ ทฤษฎี เสร็จแล้วก็
ต้องลงมือทำ ก็คือ ต้องทำ หมายความว่า ยังไงก็ต้องมี
ทฤษฎี-ปฏิบัติ

แต่ธรรมะ รู้สึกจะตรงกันข้ามกันหมดก็คือ มีทฤษฎี จะไปเรียน ก็ต้องพิจารณาว่า เรียนด้วยความรู้ไหม? ว่ามีตัวตน หรือ เป็นอนัตตา? เข้าใจตรงนี้ไหม? แล้วลงมือทำ นี่ ก็ยังมีความเป็นตัวตน เพิ่มเข้าไปใหญ่ แต่สิ่งเหล่านี้ คือ สิ่งที่เราเรียน เราถูกสอนมาตั้งแต่เด็กครับ ท่านอาจารย์ ตั้งแต่เด็กจนโต เป็นอย่างนี้หมด มันฝังอยู่

แต่พอมาเจอธรรมะ จะคลays่วนนี้ ที่จะละความที่จะเป็นตัวตนมา "ฟัง" ไม่นึกถึง ที่จะ "ไปปฏิบัติ" เพราะว่า ส่วนใหญ่ ประมาณ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ ท่านก็สอนว่า ต้องปฏิบัติ ต้องไปลงมือ นั่งสมาธิ เดินจงกรม ต้องสร้างสติ เหล่านี้ ก็คือ การปฏิบัติทั้งหมด อันนี้ คือ สิ่งที่เป็นส่วน ใหญ่ แล้วเราก็กังกันมา ตรงนี้เราจะทำความเข้าใจ ค่อยๆ ทำความเข้าใจอย่างไร? ถึงจะคลายจากความคิด ที่จะต้อง ทฤษฎี ปฏิบัติ ทฤษฎี ปฏิบัติ อย่างนี้ครับ

ท่านอาจารย์ :

คะ ก็ต้องรู้ว่า เป็นคำสอนของใคร? เป็นคำของครูบา
อาจารย์ทั้งหลายใช่ไหม? ไปเรียนหนังสือ ก็ต้องอย่างนี้
อย่างนี้ อย่างนี้ แล้วก็ไปปฏิบัติกัน นี่คือ วิชาการต่าง ๆ
พอถึงทางธรรมะ ก็ ฟัง ฟัง ฟัง แล้วก็ ไปปฏิบัติกัน นี่คือ
คำของใคร? เรายังไม่ได้คิดเลย ต้องคิดก่อน คำของใคร?
ที่พูดอย่างนี้ คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือ คำของ
ใคร? ถ้าเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า มีคำว่า
ภาวนา หมายถึง การอบรมปัญญา ให้ค่อย ๆ เจริญ
ขึ้น ไม่ใช่ให้ไปทำอะไรเลย

...ทำแล้ว จะเจริญได้อย่างไร? "ทำ" คือ "ไม่รู้" แต่ว่า "ปัญญา" ที่เริ่มเข้าใจว่า "ไม่มีเราที่จะทำอะไรได้เลย" "เห็น" เกิดขึ้น เพราะมีเหตุปัจจัย "ได้ยิน" เกิดขึ้น เมื่อมีเหตุปัจจัย แล้วเกิดแล้วด้วย เดียวนี้!!! ทุกอย่างที่มีในขณะนี้!!! เกิดแล้ว โดยไม่มีใครทำ แล้วเราจะไปทำหรือ? จะใช้คำว่า "บังอาจ" อีกก็ได้ เห็นไหม? ว่าถ้าเราไม่ได้เข้าใจจริง ๆ เราคิด โดยที่เราไม่สำนึก หรือไม่รู้เลยว่า เราทำอะไร? เราไม่ได้ทำตามคำสอน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย...

...พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรมะไว้ให้ทำอะไร? ไว้ให้เราไปปฏิบัติ? หรือว่าให้เราได้เข้าใจ "ทุกคำ" ที่ตรัสรู้ให้ถูกต้อง เพื่อเป็นการอบรม ความเห็นถูก ความเข้าใจถูก เพื่อ ละ ความเป็นเรา...

...แต่ที่ไปปฏิบัติ ใครปฏิบัติ? แล้วไปทำอะไร? ค่ะ? ไปทำอะไร? สำคัญที่สุด ไม่ใช่เขาชวนก็ไป แต่เขาให้เราทำอะไร? แล้วเขาเป็นใคร? ให้เราทำอะไร...

...พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรมะ ให้เราเข้าใจ
ต่างกันแล้ว ใช่ไหม? แล้วอะไรที่มีประโยชน์? ความเข้าใจ
ที่เกิดขึ้น เป็นของเราเอง จากการไตร่ตรอง จากการ
ฟัง กับการที่เราไปทำอะไร? เราก็ไม่รู้ ว่าทำอะไร? ทำ
ทำไม? ก็ไม่รู้ เข้าใจอะไรก็ไม่มี แล้วนั้น จะเป็นคำสอน
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้หรือ? เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น
ต้องรู้ว่า คำของใคร? ที่พูดอย่างนี้ ที่พูดอย่างนี้นะ คำของ
ใคร?...

...ถ้าเป็น "คำ" ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงความจริง ทุกคำ ให้อ่่อย ๆ เข้าใจขึ้น คือ การอบรม เจริญปัญญา จนกว่าสามารถที่จะถึง ระดับขั้นที่ "ถึงเฉพาะ - ปฏิบัติ" คำว่า "ปฏิ" แปลว่า "เฉพาะ" , "ปฏิบัติ" แปลว่า "ถึง" ถึงเฉพาะ ลักษณะ ซึ่งกำลังเกิดดับ ขณะนี้ไม่ต้องคำนึงถึงเลย ว่าเกิดไปแล้วเท่าไร? ดับไปเท่าไร? แต่ก็มี การปรากฏให้รู้ได้ ว่า "เห็น" ไม่ใช่ "ได้ยิน" "คิด" ไม่ใช่ "ได้กลิ่น" โลภะ ไม่ใช่ โทสะ ทั้งหมด ธรรมะ ในชีวิตประจำวัน ไม่เหลียวแล ที่จะเข้าใจ แต่กลับมีความเป็นตัวตน ที่จะไปทำให้เกิดอะไร? อยากรู้จริง ๆ ว่าไปทำแล้วเกิดอะไร? เข้าใจอะไร? ถ้าไม่เข้าใจ ไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย...

...ถ้าศึกษาคำสอนแล้ว ไม่มีตัวตนที่จะให้ทำอะไร ทุกอย่าง เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ต้องมีความอดทน ถึงระดับบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจบารมี อธิษฐานบารมี แล้วคนที่ไม่ทำ มีบารมีอะไร? มีบารมีอะไร? ที่ไปทำ อดทนอะไร? สัจจะอะไร?...

คุณจักรกฤษณ์ :

ความอดทน ขันติบารมีได้ไหมครับ?

ท่านอาจารย์ :

อดทนอะไรล่ะคะ?

คุณจักรกฤษณ์ :

อดทนที่จะเพียรนั่ง เพียรเดิน

ท่านอาจารย์ :

อดทนเพียรนั่งร้อยวัน ไม่มีความรู้เลย ตั้งแต่ขั้นต้น แล้วจะเข้าใจอะไร? อดทน ๖ ปี ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ อะไรเลย แล้วจะเจริญได้อย่างไร? แล้วจะรู้อะไร? เพราะฉะนั้น แม้แต่คำว่า "อดทน" ก็เข้าใจผิด อดทนไปทำ ด้วยความเป็นตัวตน ไม่ใช่ปัญญา ที่เห็นความลำบากยากยิ่งของธรรมะ ซึ่งแม้เดี๋ยวนี้เป็นอย่างนั้น

...แต่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง ทรงบำเพ็ญพระ
 บารมี สืบทอดสืบทอดกันมา ที่จะรู้ความจริง แล้วก็ทรง
 แสดงความจริง ให้เราเริ่มเข้าใจ บางคนก็ ง่ายมากเลย
 พูดคำว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ด้วยความ
 ยากลำบาก แล้วก็สอนเราด้วยพระมหากรุณาคุณ เราไม่
 ต้องทำอะไร นี่คือ ไม่มีความเข้าใจอะไรเลยทั้งสิ้น กล่าวดู
 ก็กล่าวดู ไม่เป็นความจริง แล้วก็เข้าใจผิดด้วย แล้วก็ไม่รู้
 เลยว่า ปัญญา คืออะไร? แล้วก็ไม่เห็นค่าของพระธรรม
 แต่ละคำด้วย ว่า "แต่ละคำ" ยากที่จะเข้าใจ แต่ก็ทรงพระ
 มหากรุณาแสดง สิ่งที่ยากที่จะเข้าใจนั้น ตลอดพระชนม์
 ชีพ เพื่อบุคคลจะได้ เพราะรู้ว่า คนนี้ สามารถฟังได้
 สามารถเข้าใจได้ แต่ไม่ไปโปรดพวกเดียรฉัตรเลย เพราะ
 เขาไม่ฟัง ถ้าคนที่ไม่ฟัง ไม่มีประโยชน์ อยู่ใกล้ ๆ ก็ไม่มี
 ประโยชน์...

ดูก่อนอานนท์ เพราะฉะนั้นแล พวกเธอจงเรียกร้องเรา ด้วยความเป็นมิตร อย่าเรียกร้องเรา ด้วยความเป็นข้าศึก ชื่อนั้นจักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่พวกเธอตลอดกาลนาน

ดูก่อนอานนท์ เราจักไม่ประคับประคองพวกเธอเหมือนช้างหม้อประคับประคอง ภาชนะดินดิบ ที่ยังดิบ ๆ อยู่ เราจักข่มแล้ว แล้วจึงบอก จักยกย่องแล้ว แล้วจึงบอก ผู้ใดมีแก่นสาร ผู้นั้น จักตั้งอยู่

จบ มหาสุญญตสูตรที่ ๒

พระสูตรตันตปิฎก มัชฌิมนิคาย อุปริปัณณาสก์ เล่ม ๓ ภาค ๒ หน้าที่ ๒๕ มหาสุญญตสูตร

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
 ขอบพระคุณและขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของ
 คุณจักรกฤษณ์ คุณชญาพร เจนเจษฎา และครอบครัว เป็นอย่างยิ่ง
 และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่าน ครับ

